

MEETELLEN EN MEEDOEN. Kerkelijke participatie in theorie en praktijk; door M. v. Hemert-L. Spruit-H. v. Zoelen. Gooi en Sticht, Hilversum, 1982 (KASKI-rapport nr. 372).

Vanaf 1975 heeft het KASKI systematisch onderzoek gedaan naar traditionele vormen van kerkelijke participatie: doop, eerste communie en vormsel. De pastorale praktijk rond deze initiatie-sakramenten werd in afzonderlijke studies (vgl. *Dopen, ja waarom eigenlijk? Aan de tafel van de Heer; Wie vormt wie?*) nauwlettend in kaart gebracht. Hoewel het KASKI zich realiseerde daarmee de grenzen van het sociaal-wetenschappelijk vakgebied te zullen overschrijden, voelde men toch de behoefte om aan het eind van het onderzoeksprogramma een samenvattend overzicht aan te bieden en het pastoraal belang van deze onderzoeken nauwkeuriger aan te geven. Inhoudelijk-theologisch hebben de auteurs zich laten leiden door de Duitse theoloog J. B. Metz.

De afsluitende bundel bestaat uit een viertal bijdragen. De *eerste* doet verslag van een literatuurstudie naar het begrip 'kerkelijke participatie'. Zo'n studie wordt noodzakelijk geacht, omdat de 'kwantitatieve momenten van kerkelijke participatie' (bedoeld is kerkgang, deelname aan sakramenten, bezoek aan anderssoortige kerkelijke bijeenkomsten etc.) en de houding ten opzichte van kerkelijk geïnstitutionaliseerde godsdienstigheid pas verklaard en geduid kan worden wanneer duidelijk is wat theoretisch onder het begrip 'kerkelijke participatie' verstaan wordt. Gekonkludeerd wordt echter, dat kerkelijke participatie heden ten dage een vaag begrip van een onduidelijke werkelijkheid is. Een konklusie, die in belangrijke mate steunt op Metz' theorie met betrekking tot het gelijktijdig voortbestaan van maatschappelijk en historisch achterhaalde kerkbeelden. Een theorie, die bevestigd lijkt te worden door tal van recente onderzoeken met betrekking tot kerkelijke participatie.

Het *tweede* opstel pakt de lijn van de eerste bijdrage op. Er wordt hier gezocht naar het theologisch referentiekader, als een bril om de drie door Metz beschreven kerktypen (voorbürgerlijke volkskerk, burgerlijke servicekerk en postburgerlijke basis kerk) te bekijken: het ontvouwen van de praktisch-pastorale implicaties en de ontwikkeling van drie pastorale modellen. De konklusie luidt, dat het begrip 'kerkelijke participatie' niet goed bruikbaar meer is. Waar voor Metz de toekomst van de kerk ligt in de basissgemeente, die leert van en zich solidariseert met de onderdrukten - waar ook ter wereld -, is voor de auteur van dit tweede opstel een voorkeur te bespeuren voor de basiskerk vanwege haar openheid en gerichtheid op de samenleving - ook al heeft die basiskerk hier te lande nog nauwelijks een heden (blz. 67).

In het *derde* hoofdstuk wordt geprobeerd de pastorale relevantie van de modellen scherper naar voren te halen en suggesties gegeven voor het pastorale beleid en het pastoraal handelen, om hiermee een bijdrage te leveren tot het ontwikkelen van een instrumentarium waarmee de pastorale praktijk geholpen zou kunnen worden. Een niet geringe moeilijkheid hierbij was, dat de geschetste modellen nooit in zuivere vorm zó voorkomen in de pastorale praktijk: deze is immers voortdurend in beweging.

Tenslotte volgt een sekundaire analyse van het materiaal uit het doopmotivatieonderzoek, met name gericht op de invloeden van traditie en ervaring op de doopmotivatie. Duidelijk wordt, dat de traditie als middel om doopouders christelijk-godsdienstige betekenis aan de doop te doen toekennen, vrijwel nauwelijks of geen effect meer heeft.

In de inleiding van deze studie wordt gesteld, dat de uitkomsten van sociaal-kerkelijk onderzoek niet altijd vreugdevolle boodschappen zijn. Dat neemt m.i. echter niet weg, dat degenen die zich in hun dagelijkse praktijk bezig houden met het doorgeven van de 'blijde boodschap' er goed aan doen deze slechte tijding bijzonder ter harte te nemen.

Jan Simons